

POSTANOWIENIE

Dnia 9 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na posiedzeniu niejawnym w składzie:

Przewodnicząca – SSA Bożena Szponar – Jarocka (ref).

Sędziowie - SA Sławomir Bagiński

- SA Marek Szymanowski

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2018 r. w Białymstoku

przy udziale Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Olsztynie

skargi D. D.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie Sądu Okręgowego w Olsztynie III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych o sygn.. akt IV U 532/16

postanawia:

1. **Oddalić skargę**

2. **Zasądzić od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Białymstoku na rzecz radcy prawnego M. I. kwotę 120 złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powiększoną o podatek od towarów i usług.-**

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 12 stycznia 2018 r. D. D. złożyła skargę na bezczynność Sądu Okręgowego w Olsztynie w sprawie o sygn. akt IV U 532/16.

Podniosła w niej zarzuty dotyczące sposobu procedowania przez Sąd, w szczególności zarzucała, iż Sąd nie zasięgnął opinii biegłych z zakresu neurochirurgii i medycyny pracy. Zgłosiła zastrzeżenia do opinii biegłego ortopedy, uznając ją za niejasną i niepełną.

Ustanowiony z urzędu pełnomocnik odwołującej w dniu 21 lutego 2018 r. sprecyzował skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu sądowym w sprawie IV U 532/16 Sądu Okręgowego w Olsztynie. Domagał się stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Olsztynie w sprawie objętej skargą nastąpiła przewlekłość postępowania, oraz wnosił o przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie na rzecz skarżącej kwoty 5000 złotych, przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że przedmiotowa sprawa o rentę z tytułu niezdolności do pracy zawisła przed Sądem Okręgowym w pierwszej połowie 2016 r. Odbyła się jedna rozprawa, a w sprawie zostały wydane cztery opinie oraz jedna uzupełniająca. Zdaniem skarżącej naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki wynika z tego, że Sąd Okręgowy dopuścił z urzędu cztery opinie biegłych, co w niniejszej sprawie było zbędne. Ponadto Sąd widząc potrzebę uzyskania wiadomości specjalnych biegłych różnych specjalizacji nie dopuścił dowodu z łącznej opinii wszystkich biegłych. Przyjęcie przez Sąd odmiennego sposobu prowadzenia postępowania dowodowego związanego z dopuszczeniem dowodu z opinii poszczególnych biegłych spowodowało zwłokę w rozpoznaniu sprawy,

albowiem każdy z biegłych otrzymywał termin na sporządzenie opinii, co wiązało się z uprzednim wzywaniem skarżącej na badania, i kumulowało kolejną zwłokę w rozpoznaniu sprawy. Zdaniem D. (...) Sąd Okręgowy w Olsztynie w sposób opieszale prowadził przedmiotową sprawę, albowiem nie kontrolował terminowości sporządzenia przez biegłych opinii, którzy wykonywali zleczone im obowiązki po upływie określonego terminu.

W ocenie skarżącej postępowanie w niniejszej sprawie trwało znacznie dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Dlatego nastąpiło rażące naruszenie jej praw do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Skarb Państwa – Prezes Sądu Okręgowego w Olsztynie, który zgłosił swój udział w sprawie wnosił o oddalenie skargi.

Argumentował swoje stanowisko tym, że w sprawie kwestią sporną była ocena niezdolności do pracy skarżącej, wobec czego zachodziła potrzeba przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych lekarzy specjalistów z zakresu schorzeń stwierdzonych u odwołującej.

Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy ortopedy, neurologa, psychiatry i internisty. Ocena zasadności wyboru biegłego danej specjalizacji wykracza poza kontrolę sprawności postępowania sądowego. Merytoryczna ocena sprawy jest sferą zastrzeżoną dla sądu. Powołana w sprawie biegła internista posiada dwie specjalizacje, drugą z zakresu reumatologii.

W toku postępowania w sprawie IV U 532/16 akta były kierowane do biegłych. Badania przez biegłych wyznaczono w najbliższych możliwych terminach. Biegły ortopeda przeprowadził badanie skarżącej w dniu 22 kwietnia 2016 r., a opinię przedstawił w dniu 28 kwietnia 2016 r. D. (...) wniosła o dopuszczenie dowodu z opinii uzupełniającej tego biegłego, ponieważ nie przedłożyła pełnej dokumentacji lekarskiej. Dodatkową opinię biegły sporządził 30 maja 2016 r. W dniu 14 czerwca 2016 r. wyznaczono termin badania przez biegłego internistę na 19 lipca 2016 r. Biegły sporządził opinię 26 lipca 2016 r. Dnia 20 sierpnia 2016 r. akta zostały przesłane biegłemu z zakresu neurologii. Termin badania został wyznaczony na 12 września 2016 r. Pismem z dnia 28 października 2016 r. ponaglono biegłego, zwracając się o jak najszybsze nadesłanie akt wraz z wykonaną opinią. Biegły złożył opinię do akt sprawy 14 listopada 2016 r. 5 grudnia 2016 r. D. (...) zwróciła się o niewyznaczenie terminu badania przez kolejnego biegłego w okresie od 3 stycznia 2017 r. do 26 stycznia 2017 r. z uwagi na planowany pobyt w szpitalu uzdrowiskowym. W dniu 27 stycznia 2017 r. złożyła wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Po uzupełnieniu braków formalnych Sąd postanowieniem z dnia 9 lutego 2017 roku ustanowił skarżącej pełnomocnika z urzędu. Termin badania przez ostatniego z biegłych ustalono na 30 marca 2017 r. W dniu 4 maja 2017 r. biegły z zakresu psychiatrii został ponaglony o zwrot akt z opinią. Następnie biegły przebywał na zwolnieniu lekarskim. Ostatecznie opinia została zwrócona 19 czerwca 2017 r.. Brak jest podstaw do przyjęcia, że w sprawie IV U 532/16 doszło do przewlekłości postępowania. Analiza podejmowanych czynności wskazuje, że były one wykonywane bez zwłoki. Sąd szybko podejmował działania w celu zdyscyplinowania biegłych i przyspieszenia uzyskania opinii.

Nadto przepisy postępowania cywilnego nie wymagają, aby biegli zawsze składali jedną wspólną opinię. Korzystanie przez sądy z odrębnych opinii poszczególnych biegłych jest częstą praktyką, co związane jest z ograniczonymi możliwościami dysponowania czasem przez biegłych.

Poza tym przeprowadzenie dowodu z łącznej opinii biegłych sądowych nie zawsze gwarantuje szybsze procedowanie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Z art.2 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki wynika, że przewlekłość postępowania ma miejsce wówczas, gdy trwa ono dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Przy ocenie, czy doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki należy w szczególności ocenić terminowość i

prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty lub czynności podjętych przez Sąd w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy, uwzględniając jej charakter, stopień faktycznej i prawnej zawilosci, znaczenia dla strony, która wniosła skargę, rozstrzyganych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Ocena, czy przewlekłość postępowania jest uzasadniona musi być dokonana w świetle szczególnych okoliczności sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów określonych w orzecznictwie (...) jak: stopień złożoności sprawy, zachowanie skarżącego i odpowiednich władz oraz znaczenie materii objętej skargą (wyrok (...) z 30.01.2013r. – J. v Polska (...)).

Sprawa o sygnaturze IV U 532/16, w której wniesiono skargę dotyczy przyznania wnioskodawczyni prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Z punktu widzenia skarżącego jest to sprawa życiowo istotna, bo od jej rozstrzygnięcia zależy możliwość uzyskania dochodów dla osoby niezdolnej do pracy.

W niniejszej sprawie odwołanie od decyzji organu rentowego odmawiającej D. (...)prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy wpłynęło do Sądu Okręgowego w Olsztynie 5 kwietnia 2016 r. Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie dopuścił dowód z opinii biegłych z zakresu: neurologii, ortopedii, psychiatrii i interny celem ustalenia, czy odwołująca jest niezdolna do pracy i czy niezdolność ta powstała przed 12 stycznia 2011 r.

Na 22 kwietnia 2016 r. został wyznaczony termin badania odwołującej przez biegłego ortopedę. Biegły ten złożył opinię 28 kwietnia 2016 r. 12 maja 2016 r. odwołująca złożyła pismo o uzupełnienie opinii na podstawie złożonej dokumentacji lekarskiej. Opinia uzupełniająca została wydana 30 maja 2016 r.

Termin badania wnioskodawczyni przez biegłą z zakresu interny – reumatologii został określony na 20 czerwca 2016 r., a opinię biegłą sporządziła 26 lipca 2016 r. Dnia 12 sierpnia 2016 r. akta przesłano biegłemu neurologowi celem wyznaczenia badań a następnie sporządzenia opinii w terminie 1-go miesiąca.

Dnia 19 października 2016 r. odwołująca poinformowała Sąd, że od 24 października 2016 r. będzie przebywała w szpitalu. Dnia 28 października 2016 r. ponaglono biegłego neurologa w przedmiocie zwrotu akt z opinią. Opinia została sporządzona 15 listopada 2016 r. 5 grudnia 2016 r. D. (...)zwróciła się do Sądu o niewyznaczenie badań przez biegłego od 3 stycznia do 26 stycznia 2017 r. z uwagi na planowany pobyt w szpitalu uzdrowiskowym.

Postanowieniem z dnia 9 lutego 2017 r. Sąd ustanowił odwołującej pełnomocnika z urzędu. Termin badania przez biegłego psychiatrę został wyznaczony na 30 marca 2017 r., a opinia została zwrócona 19 czerwca 2017 r. po uprzednim ponagleniu biegłego w dniu 4 maja 2017 r. Na rozprawie w dniu 19 czerwca 2017 r. Sąd I-szej instancji wydał wyrok. D. (...)złożyła apelację w dniu 28 sierpnia 2017 r. Akta wraz z apelacją wpłynęły do Sądu II-giej instancji w dniu 7 września 2017 r. Termin rozprawy został wyznaczony na 8 lutego 2018 r. W tym dniu został ogłoszony wyrok.

W dacie rozpoznania niniejszej skargi sprawa IV U 532/16 Sądu Okręgowego w Olsztynie jest już prawomocnie zakończona.

Postępowanie w tejże sprawie przed Sądem Okręgowym w Olsztynie trwało 1 rok 3 miesiące, łącznie do wydania prawomocnego wyroku 1 rok 10 miesięcy.

Analizując sposób procedowania przez Sąd I instancji należy podkreślić, że w sprawie niniejszej ustalenia wymagało, czy wnioskodawczyni jest niezdolna do pracy. W celu poczynienia powyższych ustaleń Sąd zobligowany był do zasięgnięcia opinii biegłych lekarzy z zakresu schorzeń na które cierpi wnioskodawczyni. W sprawie, w której dotyczy skarga wypowiadało się czterech biegłych, w tym jeden dwukrotnie. Dokonanie ustaleń faktycznych wiązało się z przeprowadzeniem badań, analizą dokumentacji lekarskiej i sporządzeniem przez biegłych opinii na piśmie. Wbrew stanowisku skarżącej są to czynności pracochłonne, wymagające znacznego nakładu pracy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wbrew twierdzeniom skarżącego, Sąd Okręgowy podejmował w sprawie czynności procesowe bezzwłocznie i systematycznie. Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut zawarty w skardze polegający na tym, że Sąd I-szej instancji w sposób opieszawy prowadził przedmiotową sprawę i nie kontrolował terminowości sporządzania opinii przez biegłych. Okresy sporządzania opinii przez biegłych ortopedę i internistę wynosiły kilkanaście dni.

Jeżeli chodzi o biegłego z zakresu neurologii, to wprawdzie akta w celu sporządzenia opinii zostały mu doręczone 12 sierpnia 2016 r., a opinia została sporządzona 15 listopada 2016 r. to jednak należy mieć na uwadze, że w tym czasie biegły miał za zadanie wyznaczyć termin badania, wezwać odwołującą i sporządzić opinię. Ponadto Sąd Okręgowy w październiku 2016 r. ponaglał biegłego o zwrot akt z opinią. Co się zaś tyczy biegłego psychiatry, to został mu zakreślony 30 dniowy termin do sporządzenia opinii po przeprowadzeniu badania które miało miejsce 30 marca 2017 r., a opinia została zwrócona 19 czerwca 2017 r.. Jednak i w tym wypadku Sąd w dniu 4 maja 2017 r. wzywał biegłego do zwrotu akt z opinią. Biegły do 19 maja 2017 r. przebywał jednak na zwolnieniu lekarskim. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem sądowym ocena, czy w konkretnej sprawie doszło do przewlekłości postępowania nie powinna ograniczać się wyłącznie do upływu czasu. Ocena, czy postępowanie trwa dłużej niż to konieczne powinna być dokonane na podstawie analizy przeprowadzonych przez Sąd czynności i stanu faktycznego sprawy. Sama długotrwałość postępowania nie oznacza automatycznie, że doszło do przewlekłości. Zachodzi ona wtedy, gdy jest ona prowadzona długotrwale, rozwleknie i trwa ponad czas konieczny do wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia.

Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika także, że nie dochodzi do przewlekłości postępowania gdy rozprawa nie zostaje wyznaczona natychmiast lub zostaje odroczone w celu przeprowadzenia dodatkowych dowodów, a ich zgromadzenie nie może nastąpić niezwłocznie.

Taka sytuacja miała miejsce w sprawie IV U 532/16. Jeszcze raz należy podkreślić, że przeprowadzenie przez Sąd dowodów z opinii biegłych jest czasochłonne, zwłaszcza jeżeli wypowiada się kilku biegłych, a opinie są poprzedzone badaniami podmiotowymi.

Ustosunkowując się do zarzutu skarżącej niedopuszczenia przez Sąd łącznej opinii biegłych, co skróciłoby czas postępowania należy, stwierdzić, iż Sąd Okręgowy zlecając każdemu z biegłych samodzielne sporządzenie opinii miał z pewnością na uwadze brak realnych możliwości skorzystania z łącznej opinii z uwagi na różne miejsca racy poszczególnych biegłych.

Reasumując należy stwierdzić, że postępowanie w niniejszej sprawie nie cechuje się nieuzasadnioną zwłoką w rozumieniu przepisów ustawy o skardze na przewlekłość. Końcowo należy zwrócić uwagę, że w świetle orzecznictwa (...) w S. dopuszcza się, oceniając ogólną długość danego postępowania, iż tocząca się w pierwszej instancji sprawa nie powinna być rozpoznawana dłużej niż 3 lata, a sprawa toczącą się w dwóch instancjach nie dłużej niż 5 lat (G. przeciwko Portugalii (...)). Prawdą jest, że w sprawach dotyczących ubezpieczeń społecznych Trybunał przyjmuje, że sprawy te powinny toczyć się szybciej niż inne jako, że dotyczą środków trzymania strony (m.in. O. przeciwko Austrii). Tym niemniej w judykaturze Trybunału nie występują orzeczenia stwierdzające naruszenie Konwencji, jeżeli postępowanie trwało krócej niż 3 lata w pierwszej instancji.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 12 ust.1 ustawy o skardze jak w sentencji postanowienia.

O kosztach zastępstwa procesowego radcy prawnego ustanowionego z urzędu orzeczono na podstawie § 16 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu z 3 października 2016 r. (Dz.U. 2016 poz.1715).-